

حقوق جزای اختصاصی

جرایم رایانه‌ای ایران

با تأکید بر کنوانسیون جرایم رایانه‌ای بوداپست
و آرای صادره محاکم قضایی

دکتر ابراهیم اسلامی

قاضی دادگاه تجدیدنظر استان تهران
و عضو هیأت علمی دانشگاه

(انتشارات جنگل)

سرشناسه

: اسلامی، ابراهیم، ۱۳۵۶ -

عنوان قراردادی

: ایران. قوانین و احکام / Iran. Laws, etc.

عنوان و نام پدیدآور

: حقوق جزای اختصاصی جرایم رایانه‌ای ایران (با تأکید بر کنوانسیون جرایم رایانه‌ای بوداپست و آرای صادره محاکم قضایی) / ابراهیم اسلامی

مشخصات نشر

: تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری

: ۳۳۶ ص.

شابک

: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۸۰۷-۷

وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا

موضوع

: جرایم کامپیوتری - - قوانین و مقررات - - ایران

موضوع

: Computer Crimes- - Law and Legislation- - Iran

موضوع

: جرایم کامپیوتری - - ایران

موضوع

: Computer Crimes- - Iran

رده‌بندی کتبی

: ۱۳۹۶ الف ۵۰۹ / KMHA۰

رده‌بندی دی‌وی

: ۴۴ ۳۴۳/۵۵۰۹

شماره کتابشناسی ملی

: ۵۰۴۵۵۳۰

عنوان کتاب: حقوق جزای اختصاصی جرایم رایانه‌ای ایران (با تأکید بر کنوانسیون

جرایم رایانه‌ای بوداپست و آرای صادره محاکم قضایی)

مؤلف: دکتر ابراهیم اسلامی

ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۷

قطع و تیراژ: وزیری، ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۸۰۷-۷

[http:// www.jangal.com](http://www.jangal.com)

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹-۶۶۴۸۲۸۳۰

[email: info@junglepub.org](mailto:info@junglepub.org)

۰۳۱-۳۳۲۰۵۰۰۵-۳۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

فهرست مطالب

مقدمه

تاریخچه جرایم رایانه‌ای

فصل اول. جرایم علیه محرمانگی داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی

- ۱-۱-۱- مبحث اول: دسترسی غیر مجاز ۳
- ۱-۱-۱-۱- عنصر قانونی ۳
- ۱-۱-۱-۲- تعریف و مفاهیم دسترسی غیر مجاز ۳
- ۱-۱-۱-۳- ویژگی‌های دسترسی غیر مجاز ۵
- ۱-۱-۱-۴- ارزش‌ها و منافع مورد تعرض دسترسی غیر مجاز ۵
- ۱-۱-۱-۵- آمار و حجم و وسعت خسارت دسترسی غیر مجاز ۶
- ۱-۱-۱-۶- حجم و وسعت خسارات وارده ۷
- ۱-۱-۱-۷- ارکان تشکیل دهنده ۸
- الف) رکن مادی ۸
- ب) شرایط و اوضاع و احوال تحقق جرم ۹
- پ) جایگاه و طبقه‌بندی دسترسی غیر مجاز ۱۲
- ت) طبقه‌بندی دسترسی غیر مجاز ۱۲
- ث) شیوه‌ها و طرق دسترسی غیر مجاز ۱۳
- ج) مراحل فرآیند ارتکاب دسترسی غیر مجاز ۱۳
- چ) رکن معنوی ۱۳
- ح) قصد مجرمانه ۱۴
- خ) انگیزه مجرمانه ۱۴
- د) مجازات ۱۴
- ۱-۱-۸- دسترسی غیر مجاز و جرایم رایانه‌ای دیگر ۱۵
- ۱-۱-۹- مرتکب دسترسی غیر مجاز ۱۵
- ۱-۱-۹-۱- انواع مرتکبین ۱۶
- ۱-۱-۱۰- پاسخ‌های کیفری در حقوق ایران ۱۷

- ۱-۱-۱۱- ماده ۲ کنوانسیون جرایم سایبر در مورد دسترسی غیرمجاز ۱۷
- نمونه رأی دادگاه ۱۹
- ۱-۲- مبحث دوم: شنود غیرمجاز ۲۰
- الف) رکن قانونی ۲۰
- ب) رکن مادی ۲۰
- ۱- رفتار مجرمانه ۲۰
- ۲- موضوع جرم ۲۳
- ۳- استناد تکاب جرم ۲۹
- ۴- نتیجه جرم ۳۲
- پ) عنصر روانی (معنوی) ۳۳
- ت) مجازات ۳۳
- ۱-۲-۱- کنوانسیون جرایم سایبری در خصوص شنود غیرمجاز ۳۷
- نمونه رأی دادگاه ۳۸
- ۱-۳- مبحث سوم: جاسوسی رایانه‌ای ۳۹
- ۱-۳-۱- عناصر متشکله جرم جاسوسی رایانه‌ای بطور کلی ۳۹
- الف) رکن قانونی ۳۹
- ب) رکن مادی ۴۰
- ۱- مرتکب جرم ۴۰
- ۲- رفتار مرتکب ۴۲
- ۳- موضوع جرم ۴۲
- ۴- وسیله ارتکاب جرم ۴۲
- ۵- نتیجه جرم ۴۳
- ۶- رابطه علیت ۴۳
- پ) رکن معنوی ۴۳
- ۱-۲-۳- بررسی مواد مرتبط با جاسوسی رایانه‌ای ۴۴
- ۱-۲-۳-۱- بررسی عنصر مادی بند «الف» ماده ۳ ۴۶
- ۱-۲-۳-۲- بررسی عنصر روانی بند «الف» ماده ۳ ۴۸
- ۱-۲-۳-۳- بررسی عنصر مادی بند «ب» ماده ۳ ۴۸
- ۱-۲-۳-۴- بررسی عنصر روانی بند «ب» ماده ۳ ۴۹
- ۱-۲-۳-۵- بررسی عنصر مادی بند «ج» ماده ۳ ۵۰
- ۱-۲-۳-۶- بررسی عنصر روانی بند «ج» ماده ۳ ۵۱

- ۵۱..... الف) داده‌های سری
- ۵۲..... ب) طرح‌های راهبردی که در آن نحوه کلی اداره و هدایت جنگ معلوم باشد
- ۵۴..... ۳-۳-۱- بی‌احتیاطی و بی‌مبالاتی در حفظ داده‌های سری
- ۵۵..... ۱-۳-۳-۱- بررسی عنصر مادی
- ۵۵..... ۱-۳-۳-۲- بررسی عنصر روانی
- ۵۶..... ۴-۳-۱- انتشار یا در دسترس قرار دادن محتویات آموزش جاسوسی
- ۵۶..... ۱-۴-۳-۱- بررسی عنصر مادی
- ۵۷..... ۱-۴-۳-۲- بررسی عنصر روانی
- ۵۷..... ۵-۳-۱- جابجایی اینترنتی
- ۵۷..... ۶-۳-۱- ترفند های رود و جاسوسی از طریق تلفن همراه
- ۶۱..... ۷-۳-۱- کنوانسیون‌های در خصوص جاسوسی
- ۶۲..... نمونه رأی دادگاه

فصل دوم: جرائم علیه امنیت داده‌ها و سامانه‌ها

- ۶۴..... ۱-۲- جعل رایانه‌ای
- ۶۵..... ۱-۱-۲- آرکان جعل رایانه‌ای و سنتی و سایر قوانین
- ۶۵..... ۱-۱-۲- عنصر قانونی جعل سنتی و رایانه‌ای و سایر قوانین
- ۶۶..... ۲-۱-۲- رکن مادی جرم جعل سنتی و رایانه‌ای و سایر قوانین
- ۶۶..... الف) موضوع جرم
- ۶۷..... ب) رفتار مجرمانه جعل سنتی و رایانه‌ای و سایر قوانین
- ۶۷..... ۱- رفتار مجرمانه جعل مادی بطور کلی
- ۶۸..... ۲- رفتار مجرمانه جعل مادی بطور جزئی
- ۶۹..... ۳- رفتار مجرمانه جعل معنوی یا مفادی
- ۷۲..... پ) مرتکب جرم در جعل رایانه‌ای و سایر قوانین
- ۷۵..... ۲-۱-۳- رکن معنوی در جعل سنتی و رایانه‌ای و سایر قوانین
- ۷۸..... ۲-۱-۴- مجازات جعل سنتی و رایانه‌ای و سایر قوانین
- ۷۹..... ۲-۱-۵- شروع به جرم جعل سنتی و رایانه‌ای
- ۸۰..... ۲-۱-۶- طرح سؤال
- ۸۵..... ۲-۱-۷- نمونه‌هایی از جعل رایانه‌ای
- ۸۵..... ۱- فیشینگ
- ۸۶..... ۲- جعل ایمیل

۸۶	۳- امضای الکترونیکی
۸۶	۲-۱-۱-۸- کنوانسیون جرایم سایبری
۸۸	نمونه رأی ۱ دادگاه
۸۹	نمونه رأی ۲ دادگاه
۹۰	۲-۱-۱-۹- استفاده از داده‌های مجعول
۹۰	الف) عنصر قانونی
۹۰	ب) عنصر مادی
۹۰	۱- موضوع جرم
۹۰	وسيله ارتكاب جرم
۹۱	پ) عنصر معنوی
۹۱	ت) مجازات
۹۳	۲-۱-۱-۱۰- کنوانسیون جرایم سایبری در خصوص داده‌های مجعول
۹۳	۲-۲- تخریب داده‌ها
۹۳	۲-۲-۱- رکن قانونی
۹۴	۲-۲-۲- رکن مادی جرم تخریب
۹۵	الف) مرتکب جرم
۹۶	ب) موضوع جرم
۹۷	۱- ماهیت و ویژگی موضوع جرم
۹۸	۲- تعلق به غیر داشتن موضوع جرم
۹۸	پ) رفتار مجرمانه
۹۹	۱- حذف
۹۹	۲- تخریب
۹۹	۳- مختل کردن
۹۹	۴- غیر قابل پردازش کردن
۱۰۰	ت) وسیله و روش ارتکاب
۱۰۰	۱- تخریب فیزیکی
۱۰۰	۲- تخریب منطقی یا غیرمادی
۱۰۳	ث) نتیجه جرم
۱۰۴	۲-۲-۳- رکن معنوی
۱۰۴	۲-۲-۴- مجازات جرم
۱۰۵	۲-۵- کنوانسیون جرایم سایبری درباره جرم تخریب

۱۰۵.....	۳-۲- اخلال در سامانه‌های رایانه‌ای.....
۱۰۶.....	۱-۳-۲- عنصر قانونی.....
۱۰۶.....	۲-۳-۲- عنصر مادی.....
۱۰۸.....	۳-۳-۲- عنصر معنوی.....
۱۰۹.....	۴-۳-۲- مجازات جرم اخلال در سامانه رایانه‌ای.....
۱۰۹.....	۵-۳-۲- کنوانسیون جرایم سایبری در مورد جرم اخلال در سامانه‌های رایانه‌ای.....
۱۱۱.....	نمونه رأی دادگاه.....
۱۱۲.....	۴-۲- حمله سایبری.....
۱۱۲.....	۱-۴-۲- مفهوم حمله سایبری.....
۱۱۳.....	الف) استکسیت و حمله به بخش صنعتی.....
۱۱۴.....	ب) گاوس و سیستم بانکی.....
۱۱۵.....	پ) بدافزاری تحت عنوان شعله آتش در تجهیزات نفتی.....
۱۱۶.....	ت) بدافزار مدی.....
۱۱۶.....	ث) بدافزار ناریلان.....
۱۱۷.....	۵-۲- ممانعت از دسترسی به داده‌ها یا سامانه‌ها.....
۱۱۷.....	۱-۵-۲- عنصر قانونی.....
۱۱۷.....	۲-۵-۲- عنصر مادی.....
۱۱۸.....	۳-۵-۲- عنصر معنوی.....
۱۱۹.....	۴-۵-۲- مجازات.....
۱۱۹.....	۵-۵-۲- کنوانسیون جرایم سایبری در ممانعت از دسترسی به داده‌ها یا سامانه‌ها.....
۱۱۹.....	۶-۲- تروریسم سایبری.....
۱۲۲.....	۱-۶-۲- انواع تروریسم مدرن.....
۱۲۲.....	الف) تروریسم شیمیایی.....
۱۲۳.....	ب) تروریسم میکروبی.....
۱۲۳.....	پ) تروریسم هسته‌ای.....
۱۲۳.....	ت) تروریسم رایانه‌ای یا سایر تروریسم.....
۱۲۵.....	۲-۶-۲- رکن قانونی.....
۱۲۶.....	۳-۶-۲- رکن مادی.....
۱۲۶.....	۴-۶-۲- رکن معنوی جرم تروریسم سایبری.....
۱۲۷.....	۵-۶-۲- مجازات جرم تروریسم سایبری.....
۱۲۸.....	۶-۶-۲- کنوانسیون جرایم سایبری در خصوص تروریسم.....

فصل سوم: کلاهبرداری رایانه‌ای و سرقت رایانه‌ای

- ۱-۳- مفهوم جرم کلاهبرداری سنتی و رایانه‌ای..... ۱۳۰
- ۱-۱-۳- عناصر تشکیل‌دهنده جرم کلاهبرداری سنتی و رایانه‌ای..... ۱۳۱
- ۱-۱-۱-۳- رکن قانونی..... ۱۳۱
- ۱-۱-۲-۳- رکن مادی جرم کلاهبرداری..... ۱۳۲
- الف) رفتار مرتکب جرم..... ۱۳۲
- ب) شرایط و اوضاع و احوال متقبلانه بودن وسیله ارتکاب جرم و مصادیق آن..... ۱۳۳
- پ) اِلْق مال غیر..... ۱۳۶
- ت) حصول نتیجه مجرمانه..... ۱۳۸
- ۱-۳-۳- رکن روانی (معنوی) جرم کلاهبرداری..... ۱۳۹
- ۱-۳-۴- مجازات جرم کلاهبرداری..... ۱۴۰
- ۱-۳-۵- شروع به جرم کلاهبرداری..... ۱۴۱
- ۲-۱-۳- کلاهبرداری رایانه‌ای در تجارت الکترونیکی..... ۱۴۲
- الف) رکن قانونی..... ۱۴۳
- ب) رکن مادی جرم..... ۱۴۳
- پ) موضوع جرم..... ۱۴۷
- ت) وسیله جرم..... ۱۴۷
- ث) نتیجه جرم..... ۱۴۷
- ج) عنصر معنوی..... ۱۴۸
- چ) مجازات جرم..... ۱۴۸
- ۱-۳-۳- سؤال..... ۱۴۹
- ۱-۳-۴- انواع کلاهبرداری..... ۱۵۰
- الف) کلاهبرداری شایع در اینترنت به نام (Phishing)..... ۱۵۰
- ب) روش‌های مرسوم فیشینگ..... ۱۵۱
- ۱- دستکاری و تقلب در لینک‌ها و آدرس‌ها..... ۱۵۱
- ۲- دور زدن فیلتر..... ۱۵۱
- ۳- وبسایت جعلی..... ۱۵۱
- ۴- فیشینگ از طریق تلفن..... ۱۵۲
- پ) سایر روش‌ها..... ۱۵۲
- ۱-۳-۵- کنوانسیون جرایم سایبری در مورد کلاهبرداری..... ۱۵۹

۱۶۰	نمونه رأی دادگاه
۱۶۱	۲-۳- سرقت رایانه‌ای
۱۶۴	۱-۲-۳- عناصر متشکله سرقت رایانه‌ای
۱۶۴	۱-۱-۲-۳- عنصر قانونی
۱۶۴	۲-۱-۲-۳- عنصر مادی
۱۶۵	۳-۱-۲-۳- عنصر روانی (معنوی)
۱۶۵	۴-۱-۲-۳- مجازات
۱۶۵	۲-۲-۳- نکات مهم در سرقت رایانه‌ای
۱۶۷	۳-۲-۳- چگونگی انجام سرقت رایانه‌ای
۱۶۸	۴-۲-۳- سؤال
۱۶۸	۵-۲-۳- کنوانسیون جرائم سایبری در مورد سرقت رایانه‌ای
۱۶۹	نمونه رأی دادگاه
۱۷۰	۳-۳- کی‌رایت یا سرقت فرهنگی و سایر جرائم مشابه در فضای مجازی
۱۷۰	۱-۳-۳- تعریف حقوقی کی‌رایت
۱۷۱	۲-۳-۳- بررسی جرم نشر یا پخش یا محضه اثر دیگر - بدون اجازه صاحب حق و ارکان آن
۱۷۱	الف) رکن قانونی
۱۷۱	ب) رکن مادی
۱۷۲	پ) رکن روانی
۱۷۲	۳-۳-۳- بررسی جرم چاپ، پخش و نشر ترجمه دیگری در مجرای مجازی و ارکان آن
۱۷۲	الف) رکن قانونی
۱۷۲	ب) رکن مادی
۱۷۲	پ) رکن معنوی
۱۷۳	۴-۳-۳- بررسی جرم کاربرد نام و عنوان و نشان ویژه‌ای که معرف اثر دیگری است به ترتیبی که القای شبهه کند و ارکان آن
۱۷۳	الف) رکن قانونی
۱۷۳	ب) رکن مادی
۱۷۳	پ) رکن معنوی
۱۷۴	۵-۳-۳- بررسی جرم عدم اعلام و درج نام پدیدآورنده اثر در هنگام اقتباس از اثر یا استناد به آن به منظور انتفاع و ارکان آن
۱۷۴	الف) رکن قانونی
۱۷۴	ب) رکن مادی

- پ) رکن معنوی..... ۱۷۴
- ۳-۳-۶- بررسی جرم تغییر یا تحریف آثار ادبی و هنری و نشر آن بدون اجازه پدیدآورنده و ارکان آن..... ۱۷۵
- الف) رکن قانونی..... ۱۷۵
- ب) رکن مادی..... ۱۷۵
- پ) رکن معنوی..... ۱۷۵
- ۳-۳-۷- بررسی جرم ارتكابی توسط چاپخانه‌ها و ارکان آن..... ۱۷۶
- ۳-۳-۸- بررسی جرم نشر، پخش و عرضه غیرقانونی کتب و نشریات و آثار صوتی و ارکان آن..... ۱۷۷
- ۳-۳-۹- بررسی جرم تولید، پخش و عرضه غیرقانونی آثار سمعی و بصری و ارکان آن..... ۱۷۷
- ۳-۳-۱۰- بررسی جرم نقض حقوق پدیدآورنده نرم‌افزار و عناصر تشکیل‌دهنده آن..... ۱۷۸
- الف) رکن قانونی..... ۱۷۸
- ب) رکن مادی..... ۱۷۸
- پ) رکن معنوی..... ۱۷۸
- ۳-۳-۱۱- طرح سؤال..... ۱۷۹
- ۳-۳-۱۲- نقض حق مؤلف..... ۱۸۰
- الف) رکن قانونی..... ۱۸۰
- ب) رکن مادی..... ۱۸۰
- ۱- موضوع جرم..... ۱۸۰
- ۲- رفتار مرتکب..... ۱۸۲
- ۳- نتیجه حاصل از جرم..... ۱۸۲
- پ) رکن روانی..... ۱۸۳
- ت) مجازات..... ۱۸۳
- ۳-۴- کنوانسیون جرایم رایانه‌ای در خصوص کپی‌رایت، نقض حق مؤلف و سایر جرایم مشابه..... ۱۸۵

فصل چهارم: جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی

- ۴-۱- هرزه‌نگاری رایانه‌ای..... ۱۸۸
- ۴-۱-۱- عنصر قانونی..... ۱۸۸
- ۴-۱-۲- عنصر مادی..... ۱۹۳
- الف) رفتار مجرمانه..... ۱۹۳
- ب) مرتکب..... ۱۹۳
- پ) موضوع جرم..... ۱۹۳

۱۹۴	ت) وسیله ارتکاب جرم
۱۹۴	ث) نتیجه مجرمانه
۱۹۵	۴-۱-۳- عنصر روانی
۱۹۵	۴-۱-۳-۱- هرزه‌نگاری‌های عمدی
۱۹۵	الف) سوءنیت عام
۱۹۵	ب) سوءنیت خاص
۲۰۰	۴-۱-۴- افسا فی الارض در فضای سایبری
۲۰۱	الف) عناصر قانونی
۲۰۳	ب) عنصر مادی
۲۰۳	پ) عنصر مضمون
۲۰۳	۴-۲- مبحث دوم: جرم انتشار مجرمات مستهجن و مبتذل
۲۰۳	۴-۲-۱- رکن قانونی
۲۰۴	۴-۲-۲- عنصر مادی
۲۰۵	الف) رفتار مجرمانه
۲۰۵	۱- تولید
۲۰۵	۲- انتشار
۲۰۵	۳- توزیع
۲۰۶	۴- مورد معامله قرار دادن
۲۰۶	۵- ذخیره
۲۰۶	۶- نگهداری
۲۰۶	ب) موضوع جرم
۲۰۷	پ) وسیله ارتکاب جرم
۲۰۸	ث) نتیجه مجرمانه
۲۰۹	۴-۲-۳- عنصر روانی
۲۰۹	۴-۲-۴- مجازات پورنوگرافی رایانه‌ای
۲۱۱	۴-۲-۵- کنوانسیون جرایم سایبری در خصوص هرزه‌نگاری و انتشار محتویات مستهجن
۲۱۳	نمونه رأی دادگاه
۲۱۴	۴-۲-۶- معاونت در دسترسی به محتویات هرزه
۲۱۵	۴-۲-۶-۱- عناصر جرم
۲۱۵	الف) عنصر قانونی در بند الف
۲۱۶	ب) عنصر مادی

۲۱۹	پ) عنصر روانی معاونت
۲۱۹	ت) مجازات
۲۲۰	۷-۲-۴- عناصر جرم در بند ب
۲۲۰	الف) عنصر قانونی بند ب ماده ۱۵
۲۲۰	ب) عنصر مادی بند ب ماده ۱۵
۲۲۰	پ) عنصر روانی بند ب ماده ۱۵
۲۲۱	ت) مجازات بند ب ماده ۱۵
۲۲۱	۸-۲-۴- رانه‌ای از ترغیب به خودکشی در فضای مجازی
۲۲۳	۹-۲-۴- کنوانسیون جرایم سایبری در خصوص معاونت در دسترسی محتویات هرزه
۲۲۴	نمونه رأی دادگاه

فصل پنجم: هتک حیثیت و نشر اکاذیب

۲۲۸	۱-۵- هتک حیثیت
۲۲۸	۱-۱-۵- تعاریف و کلیات
۲۲۹	۲-۱-۵- عنصر قانونی جرم هتک حیثیت
۲۳۰	۳-۱-۵- رکن مادی هتک حیثیت
۲۳۰	الف) رفتار فیزیکی
۲۳۰	ب) شرایط و اوضاع و احوال تحقق جرم
۲۳۱	پ) نتیجه جرم
۲۳۱	۴-۱-۵- رکن روانی
۲۳۲	۵-۱-۵- مجازات
۲۳۲	۶-۱-۵- کنوانسیون جرایم سایبری در خصوص هتک حیثیت
۲۳۳	نمونه رأی دادگاه
۲۳۴	۲-۵- انتشار اسرار خصوصی و محتویات خانوادگی
۲۳۴	۱-۲-۵- رکن قانونی
۲۳۴	۲-۲-۵- رکن مادی
۲۳۴	الف) رفتار مرتکب
۲۳۵	ب) موضوع جرم
۲۳۶	۳-۲-۵- عنصر روانی
۲۳۶	۴-۲-۵- مجازات
۲۳۶	۵-۲-۵- کنوانسیون جرایم سایبری در خصوص انتشار اسرار خصوصی و محتویات خانوادگی

۲۳۷	نمونه رأی ۱ دادگاه
۲۳۹	نمونه رأی ۲ دادگاه
۲۴۰	۳-۵- بند سوم نشر اکاذیب
۲۴۰	۵-۳-۱- رکن قانونی
۲۴۰	۵-۳-۲- رکن مادی
۲۴۰	الف) رفتار فیزیکی
۲۴۱	ب) شرایط و اوضاع و احوال تحقق جرم
۲۴۲	۵-۳-۳- رکن روانی جرم نشر اکاذیب
۲۴۲	۵-۳-۴- معرات جرم نشر اکاذیب
۲۴۲	۵-۳-۵- قذف
۲۴۳	۵-۳-۱- عنصر قانونی
۲۴۳	۵-۳-۲- عنصر مادی
۲۴۵	۵-۳-۳- عنصر معنوی
۲۴۵	۵-۳-۴- مجازات
۲۴۵	۵-۳-۶- توهین
۲۴۷	۵-۳-۷- افترا
۲۴۷	۵-۳-۷-۱- عنصر قانونی افترا در فضای مجازی
۲۴۹	۵-۳-۷-۲- عنصر مادی
۲۵۲	۵-۳-۷-۳- عنصر معنوی
۲۵۳	۵-۳-۷-۴- طرح سؤال
۲۵۴	۵-۳-۸- کنوانسیون جرایم سایبری در خصوص هتک حیثیت و نشر اکاذیب
۲۵۵	نمونه رأی دادگاه

فصل ششم: مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی

۲۵۸	۶-۱- مبحث اول: مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی در قانون جرایم رایانه‌ای
۲۵۸	الف) رکن قانونی
۲۵۸	ب) رکن مادی
۲۶۰	پ) رکن معنوی
۲۶۱	ت) مجازات
۲۶۳	۶-۲- مبحث دوم: وظایف و مسئولیت کیفری ارائه‌دهندگان خدمات دسترسی
۲۶۳	الف) رکن قانونی

- ۲۶۴..... (ب) رکن مادی.....
- ۲۶۵..... (پ) رکن معنوی جرم.....
- ۲۶۵..... (ت) مجازات.....
- ۲۶۶..... (ث) وظایف ارائه‌دهندگان خدمات دسترسی.....
- ۲۶۷..... (ج) سومین وظیفه ارائه‌دهندگان خدمات دسترسی: حفظ فوری داده‌های رایانه‌ای ذخیره شده می‌باشد.....
- ۲۶۷..... (چ) چهارمین وظیفه ارائه‌دهندگان خدمات دسترسی، خودداری از افشاء داده‌های حفاظت‌شده می‌باشد.....
- ۲۶۷..... (ح) پنجمین وظیفه ارائه‌دهندگان خدمات دسترسی: ارائه داده‌های نگهداری و حفاظت‌شده می‌باشد.....
- ۲۶۸..... ۳-۶- مبث سوم وظایف و مسؤولیت کیفری ارائه‌دهندگان خدمات میزبانی.....
- ۲۶۸..... الف) رکن قانونی.....
- ۲۶۸..... (ب) رکن مادی.....
- ۲۶۹..... (پ) رکن معنوی جرم.....
- ۲۶۹..... (ت) مجازات.....
- ۲۷۰..... (ث) وظایف ارائه‌دهندگان خدمات میزبانی.....
- ۲۷۰..... ۴-۶- مبث چهارم: استفاده غیرمجاز از پهنای باند بین‌المللی.....
- ۲۷۲..... ۱-۴-۶- رکن قانونی.....
- ۲۷۲..... ۲-۴-۶- رکن مادی.....
- ۲۷۳..... ۳-۴-۶- رکن معنوی.....
- ۲۷۳..... ۴-۴-۶- مجازات.....
- ۲۷۴..... ۵-۴-۶- کنوانسیون جرایم سایبری.....
- ۲۷۵..... نمونه رأی دادگاه.....

فصل هفتم: سایر جرایم

- ۲۷۸..... ۱-۷- تبیین ماده ۲۳۵ مجازات اسلامی.....
- ۲۷۸..... ۱-۱-۷- مبث اول: بند الف ماده ۲۳۵ تولید یا ارائه داده‌ها یا ابزارهای مختص ارتکاب جرایم رایانه‌ای.....
- ۲۷۸..... الف) رکن قانونی.....
- ۲۷۹..... (ب) رکن مادی جرم.....
- ۲۷۹..... (پ) رکن معنوی.....

۲۷۹	ت) مجازات
۲-۱-۷	مبحث دوم بند ب ماده ۷۳۵ قانون مجازات اسلامی فروش یا ارائه داده‌های مرتبط با
۲۸۰	نفوذ داده‌ها یا سامانه‌ها
۲۸۰	الف) رکن قانونی
۲۸۰	ب) رکن مادی
۲۸۰	پ) رکن معنوی
۲۸۱	ت) مجازات
۳-۱-۷	مبحث سوم بند ج ماده ۷۳۵ قانون مجازات اسلامی انتشار یا ارائه آموزش نفوذ، شتود،
۲۸۱	جاسوسی و خرابکاری رایانه‌ای
۲۸۱	الف) رکن قانونی
۲۸۱	ب) رکن مادی
۲۸۲	پ) رکن معنوی
۲۸۲	ت) مجازات
۲۸۳	۲-۷ مفهوم فیلترینگ
۲۸۳	۱-۲-۷ انواع فیلترینگ
۲۸۴	۳-۷ فیلتر شکن
۲۸۷	۴-۷ کنوانسیون جرایم سایبری در خصوص بند الف و ب ماده ۷۳۵ قانون مجازات اسلامی
۲۸۸	نمونه رأی دادگاه

فصل هشتم: تشدید مجازات‌ها

۲۹۰	۱-۸ ماده ۷۵۴ تشدید خاص
۲۹۲	۲-۸ ماده ۷۵۵ مجازات‌های تتمیمی (تکمیلی) اختیاری در صورت تکرار

فصل نهم: سایر مقررات

۲۹۸	۱-۹ ماده ۷۵۶ تعیین و تکلیف راجع به خلأهای ماهوی
۲۹۸	۲-۹ ماده ۷۵۷ تغییر میزان جزای نقدی
۲۹۸	۳-۹ ماده ۷۵۸ الحاق جرایم رایانه‌ای به قانون مجازات اسلامی
۲۹۹	۴-۹ ماده ۷۵۹ لغو قوانین و مقررات مغایر

۳۰۰	منابع و مآخذ
-----	--------------

مقدمه

انقلاب فناوری‌های اطلاعات، استفاده گسترده از رایانه و دسترسی به اینترنت، سبب تحول عمده‌ای در جوامع امروزی شده است. فناوری‌های نوین (رایانه و اینترنت) نقشی اساسی در میان جامع، سری و به تبع آن در کشور ما برای خود باز کرده است تا آنجا که بدون آن امکان برنامه‌ریزی، توسعه و بهره‌وری در زمینه‌هایی چون: فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و علمی و سیاسی ممکن، بر نخواهد بود.

در حقیقت اینترنت، شبکه‌های گسترده خود توانسته است روابط و مناسبات افراد را تغییر دهد و همین امر موجب شده تا این روابط از شکل سنتی خارج و جنبه الکترونیکی بخود بگیرد. با این وجود، نباید از پیام‌های ناگوار و مخرب آن به ویژه در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی غافل ماند؛ به دیگر سخن، این فناوری با همه خوبی‌ها و فوایدش، از کاستی‌ها و آسیب‌هایی نیز برخوردار است. البته سخن گفتن از آسیب‌های فناوری به معنای نفی این پدیده‌ها و نگاه منفی بدان نیست؛ بلکه واقعیت این است که رایانه و اینترنت دارای کارکردهای مثبت و منفی می‌باشد.

در جریان تحولات ناشی از عصر فناوری اطلاعات، روش‌های ارتکاب جرایم نیز، متحول شده است. تغییر در روش ارتکاب جرایم، متولیان حوزه قانونگذاری را به سمت تجدیدنظر در سیاست‌گذاری‌های کلی در باب پیشگیری و کنترل جرایم سوق داده است تا از این طریق و با استفاده از ابزارهای نوینی در حقوق کیفری، پاسخ‌های مناسبی را، برای مبارزه با نقض حقوق و ارزش‌های تحول‌یافته در این حوزه سازماندهی نمایند. جرایمی همچون کلاهبرداری و پولشویی، جعل، سوءاستفاده از اطلاعات محرمانه اشخاص، دستیابی غیرمجاز به اطلاعات، جاسوسی اطلاعات، خرابکاری و تروریسم در فضای جدید ویژگی‌های و اوصاف نوینی پیدا نموده و روش‌های ارتکاب جرم و مصادیق تحقق عنصر مادی این جرایم، با آنچه در فضای سنتی وجود داشته، کاملاً متفاوت شده است و حقوق کیفری باید بتواند راهکارهای جدیدی برای مبارزه با این جرایم ابداع و اعمال کند. نکته مهم و اساسی درباره

جرائم سایبری، ویژگی‌های انحصاری آن‌ها در مقایسه با جرایم سنتی است. سرعت ارتکاب، کثرت، سهولت ارتکاب، ارزان بودن، بی‌مرز بودن، ناشناختگی، اتوماتیک بودن و... در جرایم سایبر موجب ظهور گونه‌های متمایز از جرایم نوین در کنار جرایم سنتی، شده است.

اما ویژگی‌ها و خصایص بزه‌های ارتكابی در فضای سایبر حامل این پیام است که حقوق جزا در ابعاد شکلی و ماهوی وارد مرحله جدیدی شده است؛ بطوری که تنها شرط مبارزه با اینگونه جرایم، ارائه تحلیلی نو از نحوه ارتکاب بزه سایبری و تدوین رویکرد کیفری متناسب برای مواجهه با آن، در ابعاد مختلف ماهوی و شکلی مرتبط با این جرایم، است. بدین معنا که سیاست‌گذاری در سه حوزه جرم‌انگاری، پاسخ‌گذاری و دادرسی کیفری نیازمند تغییرات اساسی رویه جرایم سایبری است.

لذا در این نوشته سعی شده است، ایم رایانه‌ای از منظر علوم فنی (علم رایانه) و حقوق با محوریت مواد قانونی جرایم رایانه‌ای در راستای امنیت سایبری بررسی شود. و با استناد به قانون جرایم رایانه‌ای ایران و کنوانسیون بین‌المللی جرایم رایانه‌ای معروف به «کنوانسیون جرایم سایبری بوداپست سال ۲۰۰۱»، به تبیین مفهوم و ماهیت جرایم اینترنتی و بررسی انواع مختلف جرایم اینترنتی همراه با نمونه‌آراء دره از محاکم ایران پرداخته شود. امید است این اقدام در آشنایی بیشتر قضات، وکلا، حقوق‌دانان، دانش‌پژوهان و علاقمندان به مباحث حقوق کیفری رایانه‌ای مؤثر واقع شود.

ابراهیم اسلامی

پاییز ۱۳۹۶